

Sygn. akt III CSK 53/18

POSTANOWIENIE

Dnia 6 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa W. sp. z o.o. w C.
przeciwko S.K.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 6 czerwca 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w K.
z dnia 12 września 2017 r., sygn. akt I ACa .../17,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego S.K. od wyroku Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 12 września 2017 r., sygn. akt I ACa .../17 Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

W skardze kasacyjnej skarżący zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. art. 299 § 2 k.s.h. przez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy z materiału

dowodowego zgromadzonego w sprawie i niekwestionowanego przez Sąd drugiej instancji wynika, że do dnia, w którym pozwany powinien był złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości lub w tym samym czasie wydano postanowienie o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego albo o zatwierdzeniu układu w postępowaniu w przedmiocie zatwierdzenia układu, powód uzyskał zaspokojenie w wyższym stopniu, niż uzyskałby w ramach postępowania upadłościowego, tzn. powód nie poniósł szkody w związku z niezgłoszeniem przez pozwanego wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewydaniem postanowienia o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego albo niezatwierdzeniem układu w postępowaniu w przedmiocie zatwierdzenia układu; naruszenie prawa procesowego, tj. art. 381 k.p.c. polegające na nierozpoznaniu kwestii poniesionej przez powoda szkody w związku z niezgłoszeniem przez pozwanego wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewydaniem postanowienia o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego albo niezatwierdzeniem układu w postępowaniu w przedmiocie zatwierdzenia układu, pomimo podnoszenia i dowodzenia tych okoliczności przez pozwanego już w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, co skutkowało nierozpoznaniem przez Sąd drugiej instancji sprawy co do jej istoty; art. 382 k.p.c. polegające na wydaniu wyroku z pominięciem zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego - dokumentów przedstawionych w załączeniu do pism pozwanego (tj. odpowiedzi na pozew oraz pisma procesowego z dnia 22 listopada 2016 r.) - oraz twierdzeń i okoliczności przytaczanych przez pozwanego i niekwestionowanych przez powoda, a sprowadzających się do zaspokojenia przez pozwanego znacznej części roszczenia powoda; art. 378 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c., polegające na wadliwym uzasadnieniu wyroku w stopniu uniemożliwiającym jego kontrolę w zakresie, w jakim Sąd drugiej instancji przyjął, że pozwany odebrał „zawiadomienie o wszczęciu egzekucji” w dniu 8 września 2014 r., bez wskazania dowodu, na podstawie którego ta okoliczność została stwierdzona, podczas, gdy przyjęte za własne ustalenia Sądu pierwszej instancji również nie zawierały podstawy do tego stwierdzenia, a które to ustalenia w ostateczności doprowadziły Sąd drugiej instancji do przekonania, że prowadzone w ten sposób bezskutecznie postępowanie

egzekucyjne jest wystarczające do uznania niewypłacalności spółki, za której dłużni odpowiedzialność subsydiarną ma ponosić pozwany.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej pozwany wywodzi z dopuszczenia się przez Sąd drugiej instancji naruszeń powołanych w skardze kasacyjnej przepisów. Zdaniem skarżącego ocena występowania szkody w rozumieniu art. 299 § 2 k.s.h. wymaga zestawienia częściowych wpłat czynionych przez pozwanego z terminem, w którym pozwany zobowiązany był uruchomić stosowne postępowanie upadłościowe oraz ogólnym zadłużeniem spółki, za której dłużni odpowiedzialność ponosi pozwany. Dopiero wynik tej analizy pozwala zweryfikować, czy pomimo niezłożenia przez pozwanego stosownego wniosku w postępowaniu upadłościowym i naprawczym (we właściwym terminie)

powód poniósł szkodę, czy też został uprzywilejowany na tle innych wierzycieli dłużnej spółki. W ocenie pozwanego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy dawał podstawy do przyjęcia na podstawie art. 299 § 2 k.s.h., że pomimo niezłożenia przez pozwanego wniosku upadłościowego lub naprawczego, powód nie poniósł szkody.

Z akt postępowania egzekucyjnego (Km .../14), prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w O., wynika, że dłużna spółka z o.o. A. (pozwany był prezesem zarządu w okresie od 13 stycznia 2003 r. do 22 września 2014 r.) w dniu 8 września 2014 r. otrzymała zawiadomienie o wszczęciu egzekucji z wniosku strony powodowej. Pozwany wysłał następnego dnia pismo do organu egzekucyjnego. Zbycie udziałów dłużnej spółki nastąpiło 22 września 2014 r.

Według ustaleń faktycznych pozwany jako prezes zarządu spółki A. złożył wniosek o ogłoszenie upadłości 25 lutego 2014 r., a Sąd Rejonowy w K. postanowieniem z dnia 8 maja 2014 r. oddalił ten wniosek z uwagi na to, że majątek spółki nie wystarczał na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego. Sądy obu instancji uznały, iż pozwany wniosek o ogłoszenie upadłości spółki A. powinien był złożyć przed 10 grudnia 2013 r., gdyż tego dnia odbyło się zgromadzenie wspólników, na którym pozwany informował wspólników, że zadłużenie spółki wynosi 450 000 zł i że utraciła ona płynność finansową, a następnie podjęto uchwałę o wystąpieniu z wnioskiem o otwarcie postępowania układowego.

Zgodnie z art. 299 § 2 k.s.h. członek zarządu może uwolnić się od odpowiedzialności, jeżeli wykaże jedną z przesłanek egzoneracyjnych wymienionych w tym przepisie, który statuuje domniemanie poniesienia przez wierzyciela spółki szkody w wysokości zobowiązania niewyegzekwowanego od tej spółki. Domniemywany jest też związek przyczynowy między szkodą wierzyciela a niezłożeniem przez członka zarządu we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz jego zawinienie w tym względzie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2016 r., I CSK 68/15, nie publ.). Stwierdzenie braku szkody po stronie wierzyciela zakłada wykazanie, że pomimo wdrożenia we właściwym czasie postępowania upadłościowego, wierzyciel nie uzyskałby w tym postępowaniu

zaspokojenia swojej należności ze względu na brak wystarczającego majątku spółki. Pojęcie szkody należy odnosić do obniżenia potencjału majątkowego spółki, dlatego członek zarządu powinien, odwołując się do stanu majątkowego spółki istniejącego w czasie właściwym dla zgłoszenia upadłości i biorąc pod uwagę przewidzianą w postępowaniu upadłościowym kolejność zaspokojenia z masy upadłości, wykazać niemożność uzyskania przez wierzyciela zaspokojenia swego zadłużenia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2015 r., II CSK 402/14, nie publ.).

W toku postępowania przed Sądami obu instancji pozwany nie przedstawił dowodów na okoliczność, że strona powodowa nie poniosła szkody, względnie, że szkoda ta była niższa od dochodzonej niniejszym pozwem kwoty. Nawet nie zaprezentował wyliczeń w tej materii z uwzględnieniem zasad zaspokajania w postępowaniu upadłościowym, tj. nie określił wierzycieli spółki „A” oraz czy i w jakiej części strona powodowa mogłaby liczyć na zaspokojenie w postępowaniu upadłościowym, gdyby pozwany jako członek zarządu zgłosił we właściwym czasie wniosek o ogłoszenie upadłości spółki. W tej sytuacji, uniemożliwił dokonania przez Sądy *meriti* weryfikacji jego ogólnych twierdzeń o braku szkody po stronie powodowej. Należy nadmienić, iż Sąd drugiej instancji nie mając danych co do liczby wierzycieli, ich kategorii na użytek postępowania upadłościowego oraz wysokości wierzytelności, nie mógł określić, czy i w jakim zakresie strona powodowa mogłaby liczyć na zaspokojenie swej należności w stosunku do spółki „A”, gdyby pozwany wystąpił we właściwym czasie z wnioskiem o ogłoszenie jej upadłości.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 2 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie Dz. U. 2015, poz. 1800, ze zm. w zw. z § 2 rozporządzenia

Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. 2016, poz. 1668).

kc

jw